

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

17. TÝDEN (22.4.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

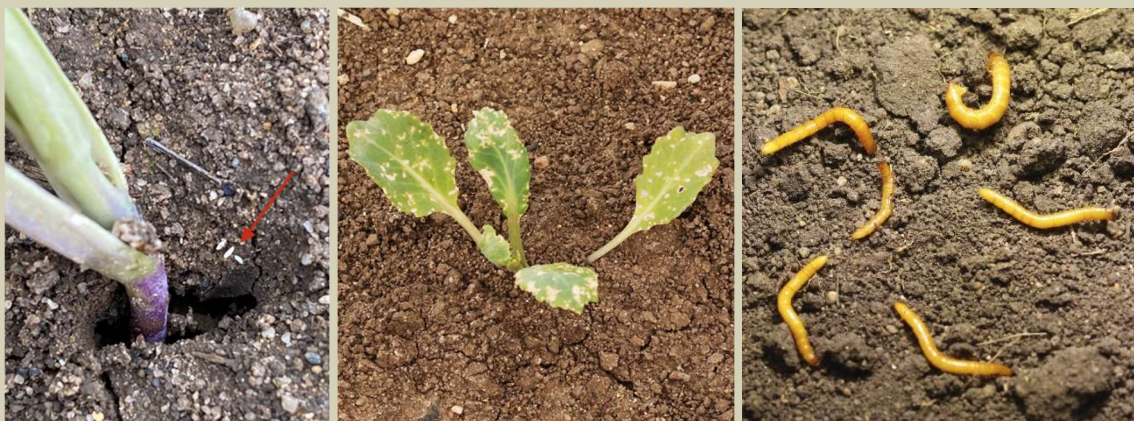
Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Chladné počasí s mrazy vývoj škůdců zpomalilo, ale nezastavilo. S růstem teplot koncem týdne se bude jejich aktivita znovu zvyšovat. Na nezakrytých výsadbách jsou první vajíčka květilky zelné, budou naletovat noví dřepčící a začnou se projevovat škody od larev krytonosců. Pokračuje žír drátovců a listopasů na hrachu. Do porostů cibule migrují třásněnky z okolí, ale početnost je zatím nízká. Koncem týdne se nejspíše znovu obnoví hromadná migrace mšic - rozlišovat škodlivé druhy od krátkodobých migrantů, kteří na zelenině jen dočasně odpočívají.

Brukvovitá zelenina - i přes chladné počasí začíná klást květilka zelná, koncem týdne se rychlost kladení zvýší. Nemořené, nezakryté rostliny je třeba ošetřit proti dospělcům před vykladem. Oteplení umožní další přilet dřepčků. Mohou se objevit škody od larev krytonosců a d. olejkového. Mšice z minulého týdne již na rostlinách nejsou, ale další mohou naletovat - rozlišovat škůdce od dočasných migrantů.

Ostatní zelenina - výskyt třásněnek na cibuli je nízký, postupný přilet z okolí bude pokračovat. Listy hrachu jsou zoubkovány listopasi, s růstem rostlin se škody snižují. Brzy začnou naletovat kyjatky hrachové. Bude pokračovat žír drátovců. Obnoví se přelet polyfágní mšice makové, která může škodit na řepě a dalších plodinách. Oteplení může nastartovat přelet i dalších mšic.

Rizikovi: dřepčící, květilka, drátovci, mšice, třásněnky, listopasi, larvy krytonosců

Krytonosci a dřepčik olejkový

- v zakrytých porostech by se již mohl projevit žír larev v řapících.

Monitoring - larvy vyžírají řapíky listů a silné listové žilky, které zahnívají a tmavnou. Po rozříznutí uvnitř beznohé larvy s hlavou (krytonosec), nebo s 3 páry nohou (dřepčik olejkový).

Ochrana - při zjištění škod se provádí odlomení napadených listů při sklizni. Zkontrolovat, zda se larvy neprokousaly již dovnitř kedlubnů.

Dřepčici rodu *Phyllotreta*

- koncem týdne se obnoví nálet dřepčiků do nezakrytých výsadeb, kde mohou škodit.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí netkanou textilií.

Květílka zelná

- na rostlinách se objevují vajíčka 1. generace květílků, hojnější jsou na souvracích.

Monitoring - bílá vajíčka ve skupinách, méně často jednotlivě na kořenovém krčku a na dalších částech rostlin dotýkajících se půdy. Samice kladou přednostně na mladé rostliny nedlouho po výsadbě.

Ochrana - zakrytí netkanou textilií, moření sadby. Škodí na mladých rostlinách zničením kořenů (krnění až úhyn rostlin) nebo vžíráním do kedlubnů ležících na zemi apod. V porostech, kde škodí, se provádí ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček. U kedlubnů je prevencí zabránit dotyku

konzumní části s půdou - nepoléhavé rostliny.

Listopasi rodu *Sitona*

- s růstem rostlin procento sežrané listové plochy klesá.

Monitoring - listy jsou po obvodu charakteristicky zoubkované, dospělce lze z rostliny sklepat rukou nebo běhají po povrchu půdy a schovávají se do štěrbin a pod hrudky.

Ochrana - při poškození více než 30 % listové plochy, při dostatku vody rostliny růstem stačí ztrátu kompenzovat. Larvy škodí vžíráním rhizobiálních hlízek na kořenech, což může později snížit počet lusků/rostlinu.

Poškození dospělci bývá většinou pod prahem škodlivosti, pokud škodí larvy, cílí se ochrana proti samicím před vykladením vajíček.

Třásněnky

- výskyt zůstává nízký, s oteplením se obnoví přilet nových jedinců z okolí.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukryti mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částečky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním.

Drátovci - larvy kovaříků

- riziko škod drátovci pokračuje.

Monitoring - před výsevem/sázením se počet larev zjišťuje návnadami (naklíčené obilí, kukuřice) nebo půdními výkopky.

Napadení rostlin drátovci se zjišťuje ohrabáním uvadajících rostlin nebo jejich

vyrýpnutím a hledáním nažloutlých larev drátovců. Podobné příznaky mohou způsobit larvy dvoukřídlých nebo choroby kořenů.

Ochrana - na zamořené pozemky nebo jeho části nedávat citlivé plodiny. V závislosti na registraci použít granulované insekticidy nebo moření sadby.

Mšice

- okřídlené mšice hojně v minulém týdnu na rostlinách nejsou, ale mohou se znovu objevit koncem týdne s příchodem teplého počasí.

Monitoring - dospělci a nymfy většinou na listech, u některých druhů i v půdě na kořenech.

Ochrana - mšice při migraci nemusí hned napoprvé najít vhodného hostitele a usadí se ke krátkému odpočinku na různých rostlinách. Pokud nejsou v blízkosti dospělce

nymfy, počkat s ochranou až na další monitoring za několik dní. V nasávacích pastech ÚKZÚZ jsou zachyty polyfágní mšice makové, která škodí na řepě a dalších plodinách. Dospělci i nymfy jsou tmaví a tvoří velké kolonie. Očekává se nadprůměrný výskyt.

Užitečné organismy

- výskyt je zatím nízký a odpovídá nízkému výskytu škůdců. Dominují nesespecializovaní predátoři pohybující se po povrchu půdy (střevlíci, pavouci, méně často drabčáci). Nad porosty hojně létají dospělci samotářských včel, kteří se často hromadně slétají na místa s únikem závlahové vody. Na okolní vegetaci jsou dospělci zlatooček, páteříčci, slunéčka, pestřenky a parazitoidi, kteří se do zelenin budou stěhovat až s výskytem mšic a dalších škůdců.

Začíná kladení květilky zelné. Býlá vajíčka jsou v místech dotyku rostliny s půdou.

Nezakryté porosty mohou být poškozeny dřepčíky

Mšice z minulého týdne z rostlin zmizely, ale přilet nových lze očekávat koncem týdne

Poškození listopasi se růstem rostlin snižuje

S mšicemi se začínají objevovat slunéčka

Dospělci a později larvy mandelinky ředkvičkové mohou při vysokém výskytu pomoci s redukcí listové plochy plevelných šťovíků